

PRAMENY A LITERATURA

Prameny

Dobové noviny

L'Osservatore Romano 1923–1945

Archivy

Historický vatikánský archiv v Římě, fond Kongregace pro mimořádné církevní záležitosti – Bavorsko, Německo, Rakousko a Stati Ecclesiastici (zkratka AA. EE. SS.)

Tajný vatikánský archiv v Římě, fond Apoštolská nunciatura – Itálie, Mnichov a Řím (zkratka ASV)

Österreichisches Staatsarchiv in Wien, Archiv der Republik

Tištěné prameny

Acta Apostolicae Sedis. Commentarium officiale

Actes et Documents du Saint Siège relatifs à la Seconde Guerre Mondiale

Aussenpolitische Dokumente der Republik Österreich

Documenti Diplomatici Italiani

Enchiridion delle Encicliche

BLET, Pierre, *Pius XII. a druhá světová válka ve světle vatikánských archivů*, Olomouc 2001.

CIANO, Galeazzo, *Cianův deník. 1939–1943*, Praha 1948.

CIANO, Galeazzo, *Diario 1937–1943*, ed. Renzo de Felice, Milano 2006.

ČULÍK, Jan (ed.), *Poselství míru. Válečná korespondence presidenta Roosevelta a papeže Pia XII.*, Praha 1948.

DEJMEK, Jindřich a kol. (eds.), *Československá zahraniční politika v roce 1938*, II., Praha 2001.

DOMARUS, Max (ed.), *Hitler. Speeches and Proclamations 1932–1945*, Wauconda 1990.

DRÁBEK, Jan (ed.), *Z časů nedlouho zašlých. Vzpomínky Dr. Mořice Hrubana*, Řím – Los Angeles 1967.

- ERZBERGER, Matthias, *Erlebnisse im Weltkriege*, Stuttgart – Berlin 1920.
- HACHEY, Thomas E. (ed.), *Anglo-Vatican Relations, 1914–1939. Confidential Annual Reports of the British Ministers to the Holy See*, Boston 1972.
- HITLER, Adolf, *Mein Kampf*, Praha 2000.
- CHARLES-ROUX, François, *Huit ans au Vatican, 1932–1940*, Paris 1947.
- JOHNSON, Gaynor (ed.), *Our Man in Berlin. The Diary of Sir Eric Phipps, 1933–1937*, New York 2008.
- KAAS, Ludwig, *Eugenio Pacelli. Erster Apostolischer Nuntius beim Deutschen Reich (Gesammelte Reden)*, Berlin 1930.
- KÜHNEL, Reinhard, *Der deutsche Faschismus in Quellen und Dokumenten*, Köln 2000.
- LEHNERT, Pascalina, *Ich durfte ihm dienen. Erinnerungen an Papst Pius XII.*, Würzburg 1982.
- MANDL, Antonín (ed.), *Papež Pius XII. Mír ze spravedlnosti. Výbor projevů pronesených ve válečných letech 1939–1945*, Praha 1947.
- MARTINKOVÁ, Ludmila (ed.), *Sociální encykliky. 1891–1991*, Praha 1996.
- PACELLI, Eugenio, *Die Lage der Kirche in Deutschland 1929*, eds. Hubert Wolf a Klaus Unterburger, Paderborn – München – Wien – Zürich 2006.
- POSPÍŠIL, Ctirad Václav (ed.), *Pius XI., Antitotalitní encykliky. Non abbiamo bisogno, Mit brennender Sorge, Divini Redemptoris*, Praha 2015.
- RYDLO, Jozef M. (ed.), *Karol Sidor. Šesť rokov pri Vatikáne*, Bratislava 2012.
- SCHNEIDER, Burkhard (ed.), *Die Briefe Pius' XII. an die deutschen Bischöfe 1939–1944*, Mainz 1966.
- SIDOR, Karol, *Denníky 1930–1939*, ed. František Vnuk, Bratislava 2010.
- TITTMANN, Harold H., *Inside the Vatican of Pius XII. The Memoir of an American Diplomat During World War II*, New York 2004.
- VÁŠEK, Bedřich (ed.), *Pia XI. encykliky Divini Redemptoris (O bezbožeckém komunismu) a S palčivou starostí (O postavení katolické církve v Německu)*, Olomouc 1937.
- WEIZSÄCKER, Ernst von, *Erinnerungen*, München – Leipzig – Freiburg 1950.
- WOLF, Hubert – UNTERBURGER, Klaus (eds.), *Eugenio Pacelli. Die Lage der Kirche in Deutschland 1929*, Paderborn – München – Wien – Zürich 2006.

Literatura

- ABRAMS, Lynn, *Bismarck and the German Empire 1871–1918*, London – New York 2006.
- ADAM, Adolf, *Liturgika. Křesťanská bohoslužba a její vývoj*, Praha 2008.
- AGOSTINI, Cesare De, *Segregati da Dio. Tutti i conclavi del '900*, Casale Monferrato 2002.
- AMZALAK, Nimrod, *Fascists and Honourable Men. Contingency and Choice in French Politics, 1918–45*, London 2011.
- ARENDTOVÁ, Hannah, *Původ totalitarismu*, I–III, Praha 1996.
- ARON, Raymond, *Historie XX. století*, Praha 1996.
- ATKIN, Nicholas – TALLETT, Frank, *Priests, prelates and people. A history of European Catholicism since 1750*, London – New York 2003.
- BABÍK, Milan, *Nazism as a secular religion*, *History and Theory* 45, 2006, č. 3, s. 375–396.
- BALÍK, Stanislav – KUBÁT, Michal, *Teorie a praxe totalitních a autoritativních režimů*, Praha 2004.
- BANDION, Wolfgang J. – FEULNER, Rüdiger, *Die Apostolische Nuntiatur in Wien*, Wien 2005.
- BAXA, Paul, „Capturing the Fascist Moment. Hitler's Visit to Italy in 1938 and the Radicalization of Fascist Italy“, in: *Journal of Contemporary History* 42, 2007, č. 2, s. 227–242.
- BEDOUELLE, Guy, *Pius X. Nesmlouvavý papež, nebo reformátor?*, *Salve* 17, 2007, č. 3, s. 53–61.
- BEN-GHIAT, Ruth, *Fascist Modernities. Italy, 1922–1945*, London 2001.
- BENSOUSSAN, Georges, *Europe – une passion génocidaire. Essai d'histoire culturelle*, Paris 2006.
- BESIER, Gerhard, *Die Kirchen und das Dritte Reich. Spaltungen und Abwehrkämpfe 1934–1937*, Berlin – München 2001.
- BESIER, Gerhard, *Svatý stolec a Hitlerovo Německo*, Brno 2008.
- BIFFI, Monica M., *Mons. Cesare Orsenigo. Nunzio apostolico in Germania (1930–1946)*, Milano 1997.
- BINCHY, David A., *The Vatican and International Diplomacy*, *International Affairs* 22, 1946, č. 1, s. 47–56.
- BIZZARRI, Luigi, *Il Principe di Dio. La vera storia di Pio XII*, Milano 2004.
- BLACKBURN, Gilmer W., *The Portrayal of Christianity in the History Textbooks of Nazi Germany*, *Church History* 49, 1980, č. 4, s. 433–445.
- BLANK, Aleksandr S., *Starý a nový fašismus. Politickosociologická studie*, Praha 1984.

- BRENNAN, Maggie, *A Light in the Darkness. The Interaction between Catholicism and World War I*, *The Purdue Historian* 6, 2013, s. 1–20.
- BREUER, William B., *Deceptions of World War II*, New York 2001.
- BROOMAN, Josh, *Weimar Germany 1918–1933*, London 1985.
- BRUSTEIN, William – BERNTSON, Marit, *Interwar Fascist Popularity in Europe and the Default of the Left*, *European Sociological Review* 15, 1999, č. 2, s. 159–178.
- BULLOCK, Alan, *Hitler a Stalin. Paralelní životopisy*, Plzeň 1995.
- BURKLE-YOUNG, Francis A., *Passing the Keys. Modern Cardinals, Conclaves, and the Election of the Next Pope*, Lanham – New York – Oxford 1999.
- BURKLE-YOUNG, Francis A., *Papal Elections in the Age of Transition 1878–1922*, Lanham – New York – Oxford 2000.
- CANNON, Martin a kol., *20th Century World History*, Oxford 2009.
- CASULA, Carlo Felice, *Domenico Tardini (1888–1961). L'Azione della Santa Sede nella crisi fra le due guerre*, Roma 1989.
- CECI, Lucia, *Il papa non deve parlare. Chiesa, fascismo e guerra d'Etiopia*, Roma – Bari 2010.
- CIANFARRA, Camille M., *The War and the Vatican*, London 1945.
- CONFALONIERI, Carlo (ed.), *Pio XI visto da vicino*, Milano 1993.
- CONNELLY, John, *Catholic Racism and Its Opponents*, *The Journal of Modern History* 79, 2007, č. 4, s. 813–847.
- CONWAY, John S., *The Nazi Persecution of the Churches 1933–45*, New York 1968.
- CONWAY, John S., *The Vatican, Great Britain, and Relations with Germany, 1938–1940*, *The Historical Journal* 16, 1973, č. 1, s. 147–167.
- COPPA, Frank J., *Between Anti-Judaism and Anti-Semitism. Pius XI's Response to the Nazi Persecution of the Jews. Precursor to Pius XII's „Silence“?*, in: *Journal of Church and State* 47, 2005, č. 1, s. 63–89.
- COPPA, Frank J., *The Papacy, the Jews, and the Holocaust*, Washington 2006.
- COPPA, Frank J., *Between Morality and Diplomacy. The Vatican's „Silence“ During the Holocaust*, *Journal of Church and State* 50, 2008, č. 3, s. 541–568.
- COPPA, Frank J., *The Papal Response to Nazi and Fascist Anti-Semitism. From Pius XI to Pius XII*, in: *The Jews in Italy under Fascist and Nazi Rule 1922–1945*, ed. Zimmermann, s. 265–286.
- COPPOLA, Salvatore, *Entre la religión y la política. I rapporti della Santa Sede con Italia, Germania e Spagna (1929–1945)*, Madrid 2007.
- COPPOLA, Salvatore, *Fortiter in re, suaviter in modo. Monsignor Giovanni Panico*, Castiglione 2014.
- CORNWELL, John, *Hitlerův papež*, Praha 2008.
- D'AGOSTINO, Peter R., *Rome in America. Transnational Catholic Ideology from the Risorgimento to Fascism*, University of North Carolina 2004.
- DALIN, David G., *La leggenda nera del Papa di Hitler*, Casale Monferrato 2007.

- DAMBERG, Wilhelm, *Kriegsdeutung und Kriegserfahrung in Deutschland 1939–1945*, in: *Die katholische Kirche im Dritten Reich. Eine Einführung*, eds. Christoph Kösters a Mark Edward Ruff, Freiburg – Basel – Wien 2011, s. 109–122.
- DE GRAND, Alexander J., *Fascist Italy and Nazi Germany. The 'fascist' style of rule*, New York – London 2004.
- DE LEONARDIS, M., *Le relazioni anglo-vaticane durante la prima guerra mondiale. L'imparzialità di Benedetto XV e la sua nota dell'agosto 1917*, in: *Benedetto XV e la pace – 1918*, ed. Giorgio Rumi, Brescia 1990, s. 171–211.
- DEL RE, Niccolò, *La Curia romana. Lineamenti storico-giuridici*, Vaticano 1998.
- DELAHAYE, Jules, *La reprise des relations diplomatique avec le Vatican*, Paris 1921.
- DELL'ORTO, Umbelo, *Pio XI. Un papa interesente*, Milano 2008.
- DELZELL, Charles F., *Pius XII, Italy, and the Outbreak of War*, *Journal of Contemporary History* 4, 1967, č. 4, s. 137–161.
- DELZELL, Charles F., *The Italian Anti-Fascist Resistance in Retrospect. Three Decades of Historiography*, *The Journal of Modern History* 47, 1975, č. 1, s. 66–96.
- DENZLER, Georg, *Franz von Papen (1879–1969). Katholik, Zentrumspolitiker, Konkordatspromotor und Nationalsozialist*, in: *Das Reichskonkordat 1933. Forschungsstand, Kontroversen, Dokumente*, ed. Thomas Brechenmacher, Paderborn – München – Wien – Zürich 2007, s. 55–69.
- DESCHNER, Karlheinz, *Mit Gott und dem Führer. Die Politik der Päpste zur Zeit des Nationalsozialismus*, Köln 1988.
- DESCHNER, Karlheinz, *S Bohem a s fašisty. Vatikán ve spolku s Mussolinim, Francem, Hitlerem a Pavelicem*, Praha 2014.
- DOLDI, Marco, *Benedetto XV. Un papa da conoscere e da amare*, Casale Monferrato 2004.
- EISNER, Peter, *Quando il papa cercò di fermare Hitler. La vera storia dell'enciclica scomparsa di Pio XI*, Milano 2013.
- ENGEL-JANOSI, Friedrich, *Vom Chaos zur Katastrophe. Vatikanische Gespräche 1918 bis 1938*, Wien 1971.
- EVANS, Richard E., *Diktatur. Das Dritte Reich, II.*, München 2006.
- FANTAPPIE, Carlo, *Chiesa romana e modernità giuridica. Il Codex Iuris Canonici (1917)*, Milano 2008.
- FATTORINI, Emma, *Germania e Santa Sede. Le nunziatura di Pacelli tra la Grande guerra e la Repubblica di Weimar*, Bologna 1992.
- FATTORINI, Emma, *Pio XI, Hitler e Mussolini. La solitudine di un papa*, Torino 2007.
- FELDKAMP, Michael F., *Pius XII. und Deutschland*, Göttingen 2000.
- FELICE, Renzo De, *Breve storia del fascismo*, Milano 2002.
- FELICE, Renzo De, *Mussolini il Duce, I.–II. (1929–1940)*, Torino 2008.

- FELICE, Renzo De, *Storia degli ebrei italiani sotto il fascismo*, Milano 2006.
- FELICE, Renzo De, *Mussolini il Fascista, I.–II. (1921–1929)*, Torino 2005–2008.
- FEST, Joachim C., *Plotting Hitler's Death. The German Resistance to Hitler 1933–1945*, London 1996.
- FODOR, Marcel W., *The Austrian Roots of Hitlerism*, Foreign Affairs 14, 1936, č. 4, s. 685–691.
- FONTENELLE, René, *Jeho Svatost Pius XI.*, Praha 1937.
- FRANKL, Michal, „*Emancipace od židů*“. *Český antisemitismus na konci 19. století*, Praha – Litomyšl 2007.
- FRANZEN, August, *Malé dějiny církve*, Kostelní Vydří 2006.
- FRIEDLÄNDER, Saul, *Pius XII. a třetí říše*, Praha 1967.
- FRIEDLÄNDER, Saul, *Nacistické Německo a Židé 1933–1945*, Praha 2017.
- GALLAGHER, John P., *Šarlatový a černý*, Kostelní Vydří 2011.
- GARIBALDI, Luciano, *Adolf Hitler. Zrození diktátora*, Praha 2017.
- GARIBOLDI, Giorgio Angelozzi, *Pio XII, Hitler e Mussolini. Il Vaticano fra le due dittature*, Milano 1988.
- GARIBOLDI, Giorgio Angelozzi, *Il Vaticano nella Seconda guerra mondiale*, Milano 1992.
- GATZ, Erwin, *Die katholische Kirche in Deutschland im 20. Jahrhundert*, Freiburg – Basel – Wien 2009.
- GELMI, Josef, *Papežové. Od svatého Petra po Jana Pavla II.*, Praha 1994.
- GENTILE, Emilio, *Contro Cesare. Cristianesimo e totalitarismo nell'epoca dei fascismi*, Milano 2010.
- GILLETTE, Aaron, *Racial Theories in Fascist Italy*, London – New York 2003.
- GODMAN, Peter, *Hitler e il Vaticano. Dagli archivi segreti vaticani la vera storia dei rapporti fra il nazismo e la Chiesa*, Torino 2005.
- GODMAN, Peter, *Vatikán a Hitler. Tajné archivy SS*, Praha 2008.
- GOLDHAGEN, Daniel Jonah, *Hitlerovi ochotní katani. Obyčejní Němci a holocaust*, Praha 1997.
- GUIDUCCI, Pierluigi, *Oltre la leggenda nera. Il Vaticano e la fuga dei criminali nazisti*, Milano 2015.
- GURRIERO, Elio – ZAMBARBIERI, Annibale, *La Chiesa e la società industriale (1878–1922)*, I., Milano 1990.
- HACHEY, Thomas E., *Anglo-Vatican Relations, 1914–1939. Confidential Annual Reports of the British Ministers to the Holy See*, Boston 1972.
- HALAS, František X., *Fenomén Vatikán. Idea, dějiny a současnost papežství. Diplomacie Svatého stolce. České země a Vatikán*, Brno 2004.
- HAMANN, Brigitte, *Hitlerova Vídeň. Diktátorova učednická léta*, Praha 2011.
- HAMŠÍK, Dušan, *Hitler. Génius průměrnosti*, Praha 2014.
- HARRIGAN, William M., *Nazi Germany and the Holy See, 1933–1936. The Historical Background of Mit brennender Sorge*, The Catholic Historical Review 47, 1961, č. 2, s. 164–198.

- HARRISON, E. D. R., *The Nazi Dissolution of the Monasteries. A Case-Study*, The English Historical Review 109, 1994, č. 431, s. 323–355.
- HARRISON, E. D. R., *The Red Flag and the Cross. New Writing on the German Resistance*, European History Quarterly 22, 1992, č. 1, s. 99–120.
- HAUNER, Milan, *Hitler den po dni. Úplný životopis slovem a obrazem*, Praha 2017.
- HELBACH, Ulrich, *Dienst im tiefen Ernst der Gegenwart. Karl Joseph Kardinal Schulte 1871–1941 – Erzbischof von Köln 1920–1941*, in: Zwischen Seelsorge und Politik. Katolische Bischöfe in der NS-Zeit, eds. Maria Anna Zumholz a Michael Hirschfeld, Münster 2017, s. 133–171.
- HESEMANN, Michael, *Pio XII. Il papa che si oppose a Hitler*, Milano 2009.
- HILL, Leonidas E., *The Vatican Embassy of Ernst von Weizsäcker, 1943–1945*, The Journal of Modern History 39, 1967, č. 2, s. 138–159.
- HINKEL, Sascha, *Gefangen zwischen bischöflichem Amtsverständnis und staatskirchenrechtlichen Überzeugungen. Adolf Kardinal Bertram 1859–1945 – Fürstbischof/ Fürsterzbischof von Breslau 1914–1945*, in: Zwischen Seelsorge und Politik. Katolische Bischöfe in der NS-Zeit, eds. Maria Anna Zumholz a Michael Hirschfeld, Münster 2017, s. 53–75.
- HOULIHAN, Patrick J., *Catholicism and the Great War. Religion and Everyday Life in Germany and Austria-Hungary, 1914–1922*, Cambridge 2015.
- HRABOVEC, Emília, *Česko-Slovensko a Svätá stolica 1938–1939*, in: Rozbitie alebo rozpad? Historické reflexie zániku Česko-Slovenska, eds. Valerián Bystričský a kol., Bratislava 2010, s. 33–47.
- HUMMEL, Karl-Joseph, *Die Schuldfrage*, in: Die katholische Kirche im Dritten Reich. Eine Einführung, eds. Christoph Kösters a Mark Edward Ruff, Freiburg – Basel – Wien 2011, s. 154–170.
- HÜRTEH, Heinz, *Deutsche Katholiken 1918–1945*, Paderborn – München – Wien – Zürich 1992.
- HÜRTEH, Heinz, *Der Aufstieg des Nationalsozialismus und die katholische Kirche*, in: Die katholische Kirche im Dritten Reich. Eine Einführung, eds. Christoph Kösters a Mark Edward Ruff, Freiburg – Basel – Wien 2011, s. 24–34.
- CHADWICK, Henry – CHADWICK, Owen, *A History of the Popes 1830–1914*, Oxford 2002.
- CHADWICK, Owen, *Britain and the Vatican during the Second World War*, Cambridge – New York – Sidney 1986.
- CHANG, Mary Gloria, *The Vatican and the German Resistance During World War II: 1939–1940*, The Catholic Social Science Review 14, 2009, s. 385–406.
- CHENAUX, Philippe, *Pio XII. Diplomatico e pastore*, Milano 2004.
- CHENAUX, Philippe, *Katolícká cirkev a komunismus v Evropě (1917–1989). Od Lenina k Janu Pavlu II.*, Praha 2012.
- CHIRON, Yves, *Pio XI. Il papa dei patti lateranensi e dell'opposizione ai totalitarismi*, Milano 2006.

- IRVING, David John, *Hitlerova válečná stezka. Německo 1933–1939*, Praha 2015.
- JEDIN, Hubert, *Pio XI e la Germania*, in: *Pio XI nel trentesimo della morte (1939–1969)*. Raccolta di studi e di memorie, ed. Carlo Confalonieri, Milano 1969, s. 553–588.
- JEDIN, Hubert a kol., *History of the Church*, X (The Church in the Modern Age), New York 1981.
- JERÁBEK, Martin, *Konec demokracie v Rakousku 1932–1938. Politické, hospodářské a ideologické příčiny pádu demokracie*, Praha 2004.
- JOHNSON, Gaynor, *The Berlin Embassy of Lord D'Abernon, 1920–1926*, New York 2002.
- JOHNSON, Paul, *A History of the Jews*, New York 1987.
- JOHNSON, Paul, *Dějiny křesťanství*, Brno 1999.
- JOHNSON, Paul, *Dějiny dvacátého století*, Praha 2008.
- KATZ, Robert, *The Möllhausen Telegram, the Kappler Decodes, and the Deportation of the Jews of Rome. The new CIA-OSS Documents, 2002–2002*, in: *The Jews in Italy under Fascist and Nazi Rule 1922–1945*, ed. Joshua D. Zimmerman, Cambridge 2005, s. 224–241.
- KENT, George O., *Pope Pius XII and Germany. Some Aspects of German-Vatican Relations 1933–1943*, *The American Historical Review* 70, 1964, č. 1, s. 59–78.
- KENT, Peter C., *A Tale of Two Popes. Pius XI, Pius XII and the Rome-Berlin Axis*, *Journal of Contemporary History* 23, 1988, č. 4, s. 589–608.
- KENT, Peter C., *The Lonely Cold War of Pope Pius XII. The Roman Catholic Church, and the Division of Europe, 1943–1950*, Montreal – London – Ithaca 2002.
- KERSHAW, Ian, *Hitler 1889–1936*, Praha 2004.
- KERTZER, David I., *Papež a Mussolini. Tajemství papeže Pia XI. a vzestup fašismu v Evropě*, Brno 2017.
- KIBENER, Michael, *Christlicher Widerstand*, in: *Die katholische Kirche im Dritten Reich. Eine Einführung*, eds. Christoph Kösters a Mark Edward Ruff, Freiburg – Basel – Wien 2011, s. 64–78.
- KLEMPERER, Klemens von, *German Resistance Against Hitler. The Search for Allies Abroad 1938–1945*, Oxford 1994.
- KNOPP, Guido, *Vatikán. Moc papežů*, Praha 2003.
- KNOPP, Guido, *Tajemství třetí říše*, Praha 2014.
- KOEHNE, *Nazism and Religion*, *Australian Journal of Politics and History* 60, 2014, č. 1, s. 28–42.
- KOLB, Eberhard, *The Weimar Republic*, London – New York 2004.
- KÖSTERS, Christoph, *Die deutschen katholischen Bischöfe 1933–1945*, in: *Die katholische Kirche im Dritten Reich. Eine Einführung*, eds. Christoph Kösters a Mark Edward Ruff, Freiburg – Basel – Wien 2011, s. 79–91.
- KÖSTERS, Christoph, *Katholisches Kirchengewolk 1933–1945*, in: *Die katholische Kirche im Dritten Reich. Eine Einführung*, eds. Christoph Kösters a Mark Edward Ruff, Freiburg – Basel – Wien 2011, s. 92–108.

- KÖSTERS, Christoph – RUFF, Mark Edward (eds.), *Die katholische Kirche im Dritten Reich. Eine Einführung*, Freiburg – Basel – Wien 2011.
- KRLÍN, Josef, *Papežská politika v posledních dvou stoletích*, Praha 1946.
- KROCKOW, Christian von, *Bismarck*, Stuttgart 1997.
- KUKLÍK, Jan a kol., *Dlouhé stíny Mnichova. Mnichovská dohoda očima signatářů a její dopady na Československo*, Praha 2011.
- KUROPKA, Joachim, *Unabhängig von „Menschengunst und Menschenlob“. Clemens August Graf von Galen 1878–1946 – Der Bischof von Münster (1933–1946) als Seelsorger*, in: *Zwischen Seelsorge und Politik. Katolische Bischöfe in der NS-Zeit*, eds. Maria Anna Zumholz a Michael Hirschfeld, Münster 2017, s. 195–208.
- KVAČEK, Robert, ... *A změněn svět*, Praha 1987.
- LA BELLA, Gianni (ed.), *Pio X e il suo tempo*, Bologna 2003.
- LATREILLE, André, *Pio XI e la Francia*, in: *Pio XI nel trentesimo della morte (1939–1969)*. Raccolta di studi e di memorie, ed. Carlo Confalonieri, Milano 1969, s. 590–619.
- LEWY, Guenter, *The Catholic Church and Nazi Germany*, New York 2000.
- LIEBMANN, Maximilian, *Kardinal Innitzer und der Anschluss*, Graz 1982.
- LUXMOORE, Jonathan – BABIUCHOVÁ, Jolanta, *Vatikán a rudý prapor. Zápas o duši východní Evropy*, Praha 2003.
- MACCARRONE, Michele, *Il nazionalsocialismo e la Santa Sede*, Roma 1947.
- MACGREGOR, Knox, *Mussolini Unleashed, 1939–1941. Politics and Strategy in Fascist Italy's Last War*, Cambridge 1982.
- MALLET, Robert, *Mussolini and the Origins of the Second World War, 1933–1940*, New York 2003.
- MANHATTAN, Avro, *Vatikán ve světové politice*, Praha 1949.
- MARCHIONE, Margherita, *Il silenzio di Pio XII*, Milano 2002.
- MARCHIONE, Margherita, *Papa Pio XII. Tra cronaca e agiografia*, Vaticano 2010.
- MARTINA, Giacomo, *Storia della Chiesa. Da Lutero ai nostri giorni*, IV, Brescia 2008.
- MARTINEK, Cyril, *Cesta k solidaritě*, Svitavy 1998.
- MARTUCCI, Maurizio, *Hitler turista. Viaggio in Italia*, Milano 2005.
- MAYEUR, Jean-Marie (ed.), *Storia del Cristianesimo*, XII (1914–1958), Roma 1997.
- McGOLDRICK, Patricia M., *Who bombed the Vatican? The Argentinean Connection*, *The Catholic Historical Review* 102, 2016, č. 4, s. 771–798.
- McLEOD, Hugh, *Sekularizace v západní Evropě (1848–1914)*, Brno 2008.
- McLEOD, Hugh, *The Cambridge History of Christianity*, IX (World Christianities c. 1914–c. 2000), Cambridge 2008.
- MEYSZTOWICZ, Walerian, *La Nunziatura di Achille Ratti in Polonia*, in: *Pio XI nel trentesimo della morte (1939–1969)*. Raccolta di studi e di memorie, ed. Carlo Confalonieri, Milano 1969, s. 177–203.
- MICCOLI, Giovanni, *I dilemmi e i silenzi di Pio XII*, Milano 2000.

- MONTANELLI, Indro – CERVI, Mario, *L'impero. 1933–1936*, Milano 1981.
- MONTANELLI, Indro – CERVI, Mario, *Storia d'Italia 1943–1948*, IX, Milano 2006.
- MORAVCOVÁ, Dagmar, *Výmarská republika. Problémy demokracie v Německu 1918–1932*, Praha 2006.
- MORGAN, Philip, *Fascism in Europe, 1919–1945*, London 2003.
- MORITZ, Stefan, *Grüss Gott und Heil Hitler. Katholische Kirche und Nationalsozialismus in Österreich*, Wien 2002.
- MORLEY, John F., *Vatican diplomacy and the Jews during the Holocaust 1939–1943*, New York 1980.
- MORSEY, Rudolf, *Ermächtigungsgesetz und Reichskonkordat 1933*, in: *Die katholische Kirche im Dritten Reich. Eine Einführung*, eds. Christoph Kösters a Mark Edward Ruff, Freiburg – Basel – Wien 2011, s. 35–49.
- MÜLLER, Helmut M., *Dějiny Německa*, Praha 2004.
- MUNZAROVÁ, Marta, *Lékařský výzkum a etika*, Praha 2005.
- NÁLEVKA, Vladimír, *Světová politika ve 20. století*, I., Praha 2000.
- NÁLEVKA, Vladimír, *Druhá světová válka*, Praha 2003.
- NOLTE, Ernst, *Die faschistischen Bewegungen. Die Krise des liberalen Systems und die Entwicklung der Faschismen*. München 1966.
- NOLTE, Ernst, *Fašismus ve své epoše*, Praha 1999.
- NOVAK, Michael, *Duch demokratického kapitalismu*, Praha 1992.
- NOVAK, Michael, *Katolické sociální myšlení a liberální instituce. Vývoj a perspektivy katolického sociálního myšlení*, Praha 1999.
- O'SULLIVAN, Noël, *Fašismus*, Brno 2002.
- O'MALLEY, John W., *A History of the Popes. From Peter to the Present*, New York – Toronto 2010.
- O'SHEA, Paul, *A Cross Too Heavy. Pope Pius XII and the Jews of Europe*, New York 2011.
- OPPEN, Beate Ruhm von, *Nazis and Christians*, *World Politics* 21, 1969, č. 3, s. 392–424.
- OVERY, Richard, *The Road to War*, London York 1999.
- PAOLINI, Gabriele, *Offensive di pace. La Santa Sede e la prima guerra mondiale*, Firenze 2008.
- PAXTON, Robert O., *Anatomie fašismu*, Praha 2007.
- PAYNE, Stanley G., *A history of fascism 1914–1945*, Wisconsin 1996.
- PERRY, Marvin – SCHWEITZER, Frederick, *Antisemitism. Myth and Hate from Antiquity to the Present*, New York 2005.
- PETRÁČEK, Tomáš, *Sekularizace a katolicismus v českých zemích. Specifické rysy české cesty od lidové církve k nejateističtější zemi světa*, Ostrava 2013.
- PETRÁČEK, Tomáš, *Církev, tradice, reforma. Odkaz Druhého vatikánského koncilu*, Praha 2016.

- PFISTER, Peter, „Für den Bischof ist die Seelsorge höchstes Gesetz“. Michael Kardinal von Faulhaber 1869–1952 – Erzbischof von München und Freising 1917–1952, ZUMHOLZ, Maria Anna – HIRSCHFELD, Michael, *Zwischen Seelsorge und Politik. Katolische Bischöfe in der NS-Zeit*, in: *Zwischen Seelsorge und Politik. Katolische Bischöfe in der NS-Zeit*, eds. Maria Anna Zumholz a Michael Hirschfeld, Münster 2017, s. 513–526.
- PHAYER, Michael, *The Catholic Church and the Holocaust 1930–1965*, Bloomington 2000.
- PHAYER, Michael, *Questions about Catholic Resistance*, *Church History* 70, 2001, č. 2, s. 328–344.
- PILVOUSEK, Josef, ... eine kaum zu bewältigende Aufgabe. Konrad Graf von Preysing 1880–1950 – Bischof von Berlin 1935–1950, 1946 Kardinal, in: *Zwischen Seelsorge und Politik. Katolische Bischöfe in der NS-Zeit*, eds. Maria Anna Zumholz a Michael Hirschfeld, Münster 2017, s. 77–105.
- POLLARD, John F., *Il papa sconosciuto. Benedetto XV (1914–1922) e la ricerca della pace*, Milano 2001.
- POLLARD, John F., *Money and the Rise of the Modern Papacy. Financing the Vatican, 1850–1950*, Cambridge 2005.
- POLLARD, John F., *Catholicism in Modern Italy. Religion, Society and Politics since 1861*, London – New York 2008.
- POLLARD, John, *The Papacy in the Age of Totalitarianism, 1914–1958*, Oxford 2014.
- PRÉVOTAT, Jacques, *Les catholiques et l'Action française 1899–1939. Histoire d'une condamnation 1899–1939*, Paris 2001.
- PURICELLI, Carlo, *Un „Papa Brianzolo“*. Le radici culturali di Achille Ratti, Pio XI, Milano 1991.
- RAEM, Heinz-Albert, *Pius XI. und der Nationalsozialismus. Die Enzyklika „Mit brennender Sorge“ vom 14. März 1937*, Paderborn 1979.
- RANGE, Peter Ross, *1924. Rok, který stvořil Hitlera*, Praha 2016.
- REDLICH, Joseph, *German, Austria and Nazi Germany*, *Foreign Affairs* 15, 1936, č. 1, s. 179–186.
- REGINBOGIN, Herbert R., *Faces of Neutrality. A Comparative Analysis of the Neutrality of Switzerland and other Neutral Nations during WWII*, Berlin 2009.
- REMOND, René, *Náboženství a společnost v Evropě*, Praha 2003.
- REPGEN, Konrad, *Die deutschen Bischöfe und der Zweite Weltkrieg*, *Historisches Jahrbuch* 115, 1995, s. 411–452.
- RICCARDI, Andrea, *Století mučedníků*, Kostelní Vydří 2014.
- RODDEN, John – ROSSI, John P., *Was Pius XII „Hitler's Pope“? The Concordat of 1933*, *Society* 51, 2014, č. 4, s. 408–414.
- ROMANATO, Gianpaolo, *Pio X. Alle origini del cattolicesimo contemporaneo*, Torino 2014.

- RONZONI, Domenico Flavio, *Achille Ratti. Il prete alpinista che diventò papa*, Missaglia 2009.
- RYCHLAK, Ronald J., *Hitler, the War, and the Pope*, Huntington 2000.
- SCOTTÀ, Antonio, *Giacomo della Chiesa, arcivescovo di Bologna (1908–1914). L'“ottimo noviziato“ episcopale di papa Benedetto XV*, Bologna 2002.
- SCOTTÀ, Antonio, *Papa Benedetto XV. La Chiesa, la grande guerra, la pace (1914–1922)*, Roma 2009.
- SEKERÁK, Marián, *Svatý stolec a USA. Nástin historického vývoje vzájemných vzťahů*, *Historický obzor. Časopis pro výuku dějepisu a popularizaci historie* 26, 2015, s. 79–87.
- SCHMITT, Carl, *Die geistesgeschichtliche Lage des heutigen Parlamentarismus*, Berlin 1996.
- SCHMITT, Carl, *Pojem politična*, Praha 2007.
- SCHOLDER, Klaus, *Die Kirchen und das Dritte Reich, I. (1918–1934)*, Berlin – Wien 1977.
- SPIAZZI, Raimondo, *Sociální kodex církve*, Brno 1993.
- SPICER, Kevin P., *Hitler's Priests. Catholic Clergy and National Socialism*, DeKalb 2008.
- SPINOSA, Antonio, *Pio XII. Un papa nelle tenebre*, Milano 1992.
- SQUICCIARINI, Donato, *Die Apostolischen Nuntien in Wien*, Vatikan 2000.
- STACKELBERG, Roderick, *The Routledge Companion to Nazi Germany*, New York – London 2007.
- STAFFORD, Paul, *The Chamberlain-Halifax Visit to Rome*, *The English Historical Review* 98, 1983, č. 386, s. 61–100.
- STAPLETON, F. G., *Pope Pius XII and the Holocaust*, *History Review* 2006, 56, s. 16–20.
- STEHLE, Hansjakob, *The Eastern Politics of the Vatican*, Athens 1981.
- STEHLIN, Stewart A., *Weimar and the Vatican 1919–1933. German-Vatican Diplomatic Relations in the Interwar Years*, New Jersey 1983.
- STEIGMANN-GALL, Richard, *Christianity and the Nazi Movement. A Response*, *Journal of Contemporary History* 42, 2007, č. 2, s. 185–211.
- STELLA, Giordano, *Pio XI. Il papa dei concordati*, Milano 2009.
- STŘÍBRNÝ, Jan, *Církev a náboženský život za nacistické okupace*, in: *Vlastenectví, církve a společnost v proměnách 19. a 20. století. Příspěvky z konference konané na počest dvoustého výročí narození vlasteneckého kněze a regionálního historika Josefa Mnohoslava Roštlapila dne 15. září 2009 v Dobrušce*, ed. Jiří Mach, Dobruška 2009, s. 93–142.
- SUCHÁNEK, Drahomír, *Katolická církev a „kulturní boj“*, *Teologie a společnost. Časopis pro náboženství, kulturu a veřejný život*, 1 (9), 2003, č. 2, s. 3–8.
- SÜß, Dietmar, *Nationalsozialistische Religionspolitik*, in: *Die katholische Kirche im Dritten Reich. Eine Einführung*, eds. Christoph Kösters a Mark Edward Ruff, Freiburg – Basel – Wien 2011, s. 50–63.

- ŠMÍD, Marek, *Masaryk a česká Katolická moderna*, Brno 2007.
- ŠMÍD, Marek, *Stavovský stát očima českých katolických intelektuálů v letech 1918–1938*, in: *Teorie a praxe politického katolicismu 1870–2007*, ed. Pavel Marek, Brno 2008, s. 184–193.
- ŠMÍD, Marek, *Kardinál Pietro Gasparri – přední muž vatikánské diplomacie*, *Historica Olomucensia*. Sborník prací historických 42, 2012, s. 101–114.
- ŠMÍD, Marek, *Nepřítel: první republika. Radikalizace skupiny českých katolických intelektuálů v letech 1918–1938*, Brno 2012.
- ŠMÍD, Marek, *Sbližování Itálie a Německa ve druhé polovině třicátých let a Hitlerova návštěva Říma na jaře 1938*, *Dvacáté století – The Twentieth Century* 6, 2014, s. 140–153.
- ŠMÍD, Marek, *Apoštolský nunciatus v Praze. Významný faktor v československo-vatikánských vztazích v letech 1920–1950*, Brno 2015.
- ŠMÍD, Marek, *Pohled na konkláve a volbu papeže Pia XI. z československé perspektivy*, *Historický časopis. Vedecký časopis o dějinách Slovenska a střední Evropy* 63, 2015, s. 137–150.
- ŠMÍD, Marek, *Československo-rakouské vztahy v období první republiky*, *Historický obzor* 27, 2016, č. 5–6, s. 128–133.
- ŠMÍD, Marek, *Vatikán a první světová válka. Proměny zahraniční politiky Svatého stolce v letech 1914–1918*, Brno 2016.
- ŠMÍD, Marek, *Vatikán a italský fašismus 1922–1945*, Praha 2018.
- TALIANI, Francesco Maria, *Vita del Cardinale Pietro Gasparri. Segretario di Stato e povero prete*, Milano 1938.
- TARABA, Luboš, *Duce. Anatomie jedné kariéry*, Praha 1992.
- TEUFFENBACH, Alexandra von, *Eugenio Pacelli. Pio XII tra storia, politica e fede*, Roma 2008.
- THOMAS, Gordon, *Papežovi Židé. Tajný plán Vatikánu na záchranu Židů před nacisty*, Praha 2013.
- TORNIELLI, Andrea, *Pio XII. Eugenio Pacelli, un uomo sul trono di Pietro*, Milano 2007.
- VNUK, František, *Katolická církev v 20. století na Slovensku a vo svete*, Bratislava 2006.
- WEHLER, Hans-Ulrich, *Deutsche Geschichte. Das Deutsche Kaiserreich 1871–1918*, Göttingen 1973.
- WEINZIERL, Erika, *Kirche und Politik*, in: *Österreich 1918–1938. Geschichte der Ersten Republik*, eds. Kurt Skalnik a Erika Weinzierl, Wien 1983.
- WEIS, Martin, *Der Weg von der Diktatur des Nationalsozialismus zu den Dekreten des Präsidenten Beneš. Ein Blick in die Geschichte der katholischen Kirche*, *HLK – Neue Folge* 24, 2007, č. 91, s. 439–450.
- WERNER, Maser, *Adolf Hitler. Tak vedl a řídil*, Praha 2014.
- WILSON, Keith M., *The Policy of the Entente. Essays on the Determinants of British Foreign Policy, 1904–1914*, Cambridge 1985.

- WINDOVÁ, Renate, *Dietrich Bonhoeffer. Křesťan v opozici*, Praha 2014.
- WOLF, Hubert, *Il Papa e il Diavolo. Il Vaticano e il Terzo Reich*, Roma 2008.
- WOLF, Hubert (ed.), *Eugenio Pacelli als Nuntius in Deutschland. Forschungsperspektiven und Ansätze zu einem internationalen Vergleich*, Paderborn – München – Wien – Zürich 2012.
- ZAGHENI, Guido, *La croce e il fascio. I cattolici italiani e la dittatura*, Milano 2006.
- ZALAMPAS, Sherree, *Adolf Hitler. A Psychological Interpretation of His Views on Architecture*, Ohio 1990.
- ZEDLER, Jörg, *Bayer und der Vatikan. Eine politische Biographie des letzten bayerischen Gesandten am Heiligen Stuhl Otto von Ritter (1909–1934)*, Paderborn – München – Wien – Zürich 2013.
- ZIEGLER, Walter, *Die deutschen katholischen Bischöfe unter der NS-Herrschaft. Religiöses Amt und politische Herausforderung*, Historisches Jahrbuch 126, 2006, s. 395–437.
- ZITELMANN, Rainer, *Adolf Hitler a jeho cesta k moci*, Praha 2017.
- ZIVOJINOVIC, Dragan, *The Vatican, Woodrow Wilson, and the Dissolution of the Hapsburg Monarchy 1914–1918*, East European Quarterly 3, 1969, s. 31–70.
- ZIZOLA, Giancarlo, *Il conclave. L'elezione papale da San Pietro a Giovanni Paolo II*, Roma 2005.
- ZUMHOLZ, Maria Anna – HIRSCHFELD, Michael (eds.), *Zwischen Seelsorge und Politik. Katolische Bischöfe in der NS-Zeit*, Münster 2017.

Webové stránky

<http://dhi-roma.it/orsenigo.html>

<http://www.musculus.cz/tdj/017-Priloha-09-Konkordat-mezi-Vatikanem-a-Nemeckou-risi.pdf>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Program_NSDAP

<https://kostelsvatekateriny.signaly.cz/1002/ingravescentibus-malis-encyklika-pia><http://www.pacelli-edition.de/>